

NR 5 2013

Asko Sahlberg: Klassisk ordkonstnär

- Nya demensplatser till Angered
- Gratis broddar till seniorer
- Mukulat-festivalen anländer till Göteborg
- Reportage: Stadsmuseets utställning om romer

Statistik, kartläggningar och kultur för barn

V isste du att majoriteten av Göteborgs sverigefinländare bor i stadsdelarna Centrum, Majorna-Linné och Örgryte-Härlanda? Och att den största delen av dem är barn, unga och unga vuxna? Dessa andra och tredje generationens sverigefinländare är sammanlagt 23 000 till antalet och motsvarar 77 procent av Göteborgs sverigefinska befolkning. Finlandsfödda första generationens sverigefinländare är 6 900 till antalet (23 procent). De är i regel äldre och majoriteten av dem bor i stadsdelarna Angered, samt i Norra- och Västra Hisingen. Detta innebär att stadsdelarna ställs inför vissa utmaningar när det gäller att erbjuda olika slags finskspråkiga tjänster – så länge sverigefinländarna berättar om sina behov. Det bor dessutom 19 000 sverigefinländare i grannkommunerna som är välkomna att njuta av Göteborgs kulturliv. Ett hundratals finska utbyteselever och unga familjer flyttar varje år mellan Göteborg och Finland. Många av dem stannar i Göteborg under en begränsad tid, men de har en viktig roll som det finska språkets uppfräschare och som uppiggare av våra länders språkliga och kulturella samarbete.

STATISTIK FRÄMJAR OCH FÖRENKLAR FÖRVALTNINGSARBETET på samma sätt som kartläggningar. Under våren har vi bland annat kartlagt äldreomsorgspersonalens finskakunskaper och tagit reda på vilka stadsdelar som har informerat om rätten till finskspråkig äldreomsorg. Du kan se resultaten av kartläggningen på kommunens hemsida på adressen: goteborg.se/suomeksi. Även behovet av finskspråkig förskoleverksamhet har kartlagts och kommande samtal kommer att delvis baseras på resultaten av kartläggningen. Utöver detta har vi även kartlagt stadsdelarnas finskspråkiga tjänster, vilket i sin tur kommer att effektivisera Kontaktcentrets finskspråkiga verksamhet.

STATISTIK OCH KARTLÄGGNINGAR SKAPAR EN GRUND för vår kommande handlingsplan, med hjälp av vilken Göteborgs Stad strävar att säkra och utveckla utbudet av finskspråkiga tjänster för sverigefinländare. Handlingsplanen kommer att revideras successivt i samråd med den sverigefinska minoriteten utifrån de upplevda behoven. Såväl handlingsplanen som samrådsdirektivet, som styr förvaltningsarbetets samarbetsformer mellan staden och sverigefinländarna, har diskuterats under våren. Det är nödvändigt för den demokratiska processen att tillåta alla komma till tals vilket kan innebära att arbetet och de synliga resultaten fördröjs något. Förvaltningsarbetet har trots detta mognat och förädlats under samtalens gång och nästa steg är att kalla referensgrupperna för att utvidga samverkan mellan staden och den sverigefinska minoriteten.

HÖSTEN FÖR ÄVEN MED SIG ANDRA SLAGS AKTIVITETER: Mukulat-festivalen dockar på Västkusten och för med sig en tre dagar lång festyra i november. Huvudfesten är en tvåspråkig, barnvänlig kulturhändelse, som välkomnar alla göteborgare och som bjuder på en naturlig träffpunkt för sverigefinska barnfamiljer.

Jag önskar alla en färggrann höst och en sprakande barnkulturfest!

Antti Yliselä, planeringsledare för det finska förvaltningsområdet i Göteborg
antti.ylisela@stadshuset.goteborg.se

FOTO: PETER SVENSON

Innehåll Nummer 5 2013

- 8 Nya demensplatser för finsktalande
- 9 Mukulat-festivalen anländer till Göteborg
- 10 Reportage: Stadsmuseums utställning om romer
- 14 Gratis broddar till seniorer

är en informationstidning som ges ut av arbetet för stadens anpassning till finskt förvaltningsområde i Göteborgs Stad till stadens alla sverigefinnar och andra invånare samt för stadens anställda.

Ansvarig utgivare: Antti Yliselä
antti.ylisela@stadshuset.goteborg.se

Chefredaktör: Sanna Posti Sjöman

Produktion: Stadsledningskontoret och Göteborgs Stad Grafiska gruppen

Fotograf: Peter Svenson

Grafisk form: Göteborgs Stad Grafiska gruppen

Tryck: Sjuhäradsbygdens tryckeri

Utgivning: Varje kvartal

Göteborgs
Stad

Modersmålsstöd och modersmålsundervisning i finska

Om modersmålsstöd

Modersmålsstöd inom förskoleverksamhet (förskola, familjedaghem eller förskoleklass) innebär att barnet kan stärka det egna kulturarvet och utveckla sin flerkulturella identitet. I Göteborg kan barnet få helt eller delvis finsk förskola, familjedaghem eller förskoleklass om vårdnadshavaren begär det.

Omfattningen kan variera beroende på hur många barn som omfattas och tillgången på språkkunnig personal. Finns det tillräckligt med barn och personal som behärskar språket kan verksamheten på finska bedrivas mer organiserat i särskilda grupper eller på särskilda tvåspråkiga förskoleavdelningar eller helt tvåspråkiga förskolor.

Om modersmålsundervisning

Modersmålsundervisning innebär undervisning i modersmålet i grundskola och gymnasium. Modersmålsundervisning är ett eget ämne som innehåller till exempel språk, historia och geografi. Även fristående grund- och gymnasieskolor är skyldiga att tillhandahålla modersmålsundervisning. Gäller även särskola och specialskola.

Finska som modersmål i grundskola – grundläggande kunskaper krävs

I grundskolan ska finska erbjudas även om språket inte är umgängesspråket hemma. För att kunna få modersmålsundervisning ska eleven ha grundläggande kunskaper i finska – rektorn utreder om det råder osäkerhet. När det gäller finska som modersmål är huvudmannen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem.

Finska som språkval i grundskola – grundläggande kunskaper krävs inte

Om eleven inte har grundläggande kunskaper i finska kan eleven läsa språket som modernt språk. Då gäller inte den utökade rätten för nationella minoritetsspråk utan en grupp om minst fem elever krävs.

Finska som modersmål i gymnasieskola – goda kunskaper krävs

Reglerna är samma för finska som modersmål i gymnasieskolan som i grundskolan förutom det att för att kunna få modersmålsundervisning krävs goda kunskaper i språket. Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem.

Finska som språkval i gymnasieskola – kunskaper krävs inte

Om eleven inte har grundläggande kunskaper i sitt nationella minoritetsspråk kan eleven läsa språket som modernt språk. Då gäller inte den utökade rätten för nationella minoritetsspråk och en grupp om minst fem elever krävs.

Om studiehandledning

En elev i grundskolan ska vid behov få studiehandledning på sitt modersmål. Rektor ansvarar för att eleven får ett sådant stöd. Syftet är att öka elevens förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och på så sätt öka elevens möjlighet att nå målen.

Hur kan jag få modersmålsstöd eller modersmålsundervisning för mitt barn?

Det är rektorn på den lokala skolenheten som ansvarar för att varje barn ska kunna få modersmålsstöd och modersmålsundervisning om så önskas. Rektorn tar kontakt med Språkcentrum i Lundby som har samordningsansvar för modersmål i den kommunala barnomsorgen och skolan i Göteborg. Du som förälder har rätt att få modersmålsstöd eller modersmålsundervisning i finska för ditt barn.

Källor

Skolverkets skrift Nationella minoriteter i skolan. 2010. Skollag (2010:800)
Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk – Författningskommentarer.

Göteborgs sverigefinska delegation presenterar sig

GÖTEBORGS SVERIGEFINSKA DELEGATION har förhandlat med Göteborgs Stad om sverigefinska ärenden sedan 2004. En viktig del av arbetet inom det finska förvaltningsområdet är att informera medborgarna om vilka parter Göteborgs Stad förhandlar med när det gäller sverigefinska frågor. Du kan ta del av de tvåspråkiga mötesprotokollen på adressen: goteborg.se/suomeksi

Vi arbetar just nu med att ta fram stadgar som kommer att

ligga till grund för kommande samråd och valet av referensgrupper, samt utformningen av beslutanderätt, mötesdatum och delegationens uppgifter. Stadgarna kommer att fastställas av kommunstyrelsen innan de tas i bruk. Referensgruppernas uppgift är att utvidga och fördjupa samrådet mellan staden och minoriteterna, samt att verka som en slags expertpanel. Samrådsgruppen kommer att bestå av tre referensgrupper: Skola och språk, kultur, samt äldreomsorg.

Johannes Härri
Verksam som sekreterare för samrådsmöten vid behov. På fritiden ordförande för Sverigefinska ungdomsförbundet (RSN). 072-521 66 55 jkharr@utu.fi

Arvo Kiviniemi
Göteborgs och Bohusläns pensionärsdistrikt 031-48 45 01, 0703-95 59 62 arvo.kiviniemi@gmail.com

Tarmo Ahonen
Ordförande för Sverigefinska delegationen i Göteborg. Sverigefinska skolan i Göteborg 0700-92 22 10 tarmo.ahonen1@gmail.com

Usko Rudanko
Göteborgs Finska pensionärsförening 031-23 70 16, 0706-22 52 02 usko1@live.se

Tuula Jäkärä
Sverigefinska skolan i Göteborg 0709-32 05 53 tuulaj@yahoo.se, tuula.jakara@telia.com

Anneli Ylijärvi
Sverigefinska kvinnoforumet 0706-24 34 75, 031-24 28 17 aylijarvi@hotmail.com

Sirpa Kyllönen
Sverigefinska riksförbundet (RSKL) Distrikt Göteborg och Bohus 0707-74 43 49 sirpakristine@hotmail.com

Reino Pitkänen
Göteborgs finska pingstförsamling 0705-83 18 70 eiija.reino@gmail.com

Kauko Railovaara
Representant för övriga föreningar inom Göteborg 0734-03 22 82, 031-92 64 91 railovaara@gmail.com

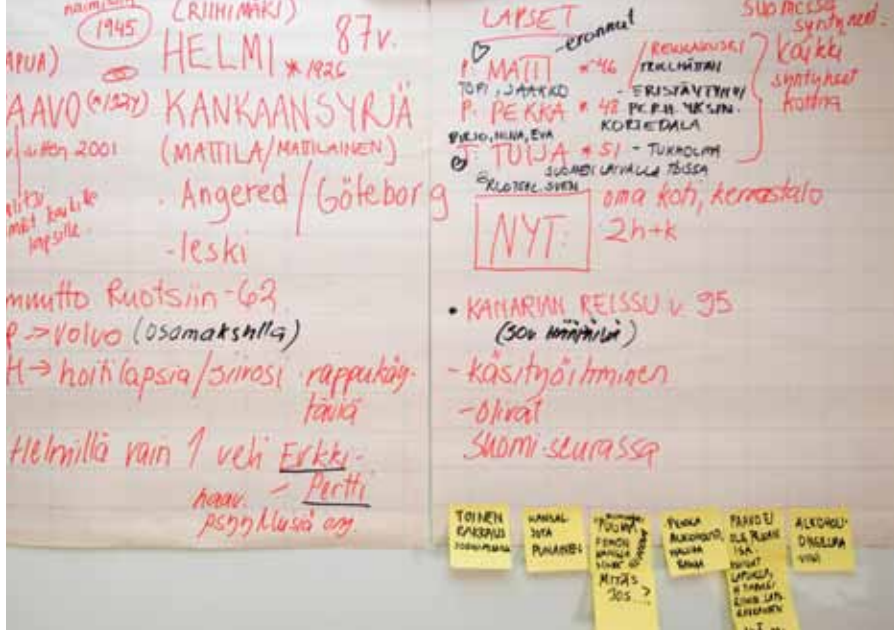
Liisa Kirjavainen Hyväri
Sekreterare för Sverigefinska delegationen, Suomikeskus 0709-52 10 75 liisa.k.hyvari@gmail.com

Daniel Mertala
Ungdomsrepresentant 0707-87 40 80 daniel.mertala@gmail.com

Satu Rekola
Svenska kyrkans finska verksamhet i Göteborg 031-731 85 19 satu.rekola@svenskakyrkan.se

Finskakurser lockar kommunanställda.

Kursledaren Raija Airaksinen.

Nya finska språkkurser för kommunanställda i höst

TEXT LEO YLITALO FOTO PETER SVENSON

I våras erbjöd Göteborgs Stad sina finskspråkiga anställda språkkurs i finska. Intresset var så stort att det arrangeras nya kurser för kommunanställda och vårdpersonal i höst. Vi besökte en av kurserna och talade med deltagarna.

– Att värna om det finska språket är inget nytt för mig. Jag tillhör en minoritet och verkar på samma karta som alla andra sverigefinländare som bor här, berättar en av kursledarna, dramapedagogen Raija Airaksinen.

Hennes kursledartaktik består av lika delar inspiration och empati.

– Alla är välkomna. Jag vill peppa och tända en gnista. Jag vill stärka självförtroenden och ge positiva upplevelser och erfarenheter. Allt för att kursdeltagarna ska fortsätta tala och lära sig mer finska, säger hon.

MÅLET MED KURSERNA är att förenkla kommunikationen mellan kommunanställda och de som söker tjänster på finska. Det finns hundratals finstalande inom kommunens anställda som vill tala finska, men som känner att de behöver fräscha upp sitt finska ordförråd.

– Ord som exempelvis "biståndsbedömare", jag ville veta vad det är på finska och jag vill lära mig fler finska ord. När man bor i Sverige så länge och inte hör finska ord och inte använder finskan varje dag, känns språket lite främmande, berättar Sarita Vataja, som arbetar på en avdelning för demenssjuka i Tuve.

Sari Vataja menar att hon kommer att få en bättre kontakt med sina finstalande vårdtagare om hon kan tala finska med dem.

– Absolut! Skillnaden är som natt och dag. Relationen blir genast mycket varmare och mer förtroendeingivande om man kan tala finska sinsemellan.

Sari Vataja berättar att kursen har bidragit till att hon har fått en närmare relation till sitt modersmål.

– Kursen har väckt tankar kring hur viktig finskan är för mig. Vi måste värna om det finska språket och inte glömma bort att lära ut det till våra barn. Tänk vilken rikedom det är att kunna tala finska, säger hon.

EN ANNAN AV KURSDELTAGARNA, Helene Karatas, arbetar som processledare på stadsledningskontoret. Helene koordinerar anhörigstöd på avdelningen Äldre och hälso- och sjukvård.

– Kursen har varit jätteintressant och funkade jättebra. Pedagogerna och kurskamraterna är trevliga. Jag har finska föräldrar, men jag åker sällan till Finland och jag märker hur mitt språk har försämrats. Jag glömmar bort vissa ord och ordförrådet blir allt svagare. Här har jag har lärt mig många nya finska ord, talat finska och lyssnat på finsk musik. Jag ska tala mer finska med mina tre barn från och med nu, säger hon.

I HÖST ARRANGERAS två nya kurser som har som mål att stärka finskan bland kommunens finstalande personal.

Göteborgs Stads kurser i finska, hösten 2013

7/10 – Finska för kommunanställda

8–9/10 – Finska för vårdpersonal

Kurserna riktar sig till personal inom Göteborgs Stad

Anmälningsblankett finns på: goteborg.se/suomeksi

För mer information, mejla:

antti.ylisela@stadshuset.goteborg.se

Carina Löfberg arbetar som gruppchef på Bergsjöhöjd.

Bergsjöhöjds boende i Bergsjön.

Bergsjöhöjds boende välkomnar finskspråkiga

TEXT SANNA POSTI SJÖMAN FOTO PETER SVENSON

Bergsjöhöjds boende i Bergsjön vänder sig till bostadslösa kvinnor och män över 50 år som befinner sig i ett aktivt alkoholmissbruk och som behöver ett långsiktigt boende med omvårdnads- och omsorgsinsatser. På boendet talas det finska, såväl bland de boende, som bland personalen.

– Vi har anställt finstalande personal för att kunna möta upp de boende som inte kan svenska tillräckligt bra och det fungerar alldeles utmärkt, berättar Carina Löfberg, som är gruppchef på boendet.

Bergsjöhöjds boende arbetar med kontaktmannaskap och motivations- och stödinsatser för att hjälpa den enskilde att ta ansvar för sin livssituation och boendemiljö. På enheten finns tillgång till hälso- och sjukvårdspersonal och boendet erbjuder helpension i form av frukost, lunch och kvällsmat.

VERKSAMHETEN ÄR BEMANNAD dygnet runt och boendet har som målsättning att erbjuda ett långsiktigt boende, för att minska de negativa konsekvenserna av missbruk samt minimera personens missbruk för att uppnå ökad livskvalitet.

– De flesta av våra boende är här på lång sikt, vissa av våra boende har varit här upp emot 15–20 år, berättar Carina Löfberg.

BERGSJÖHÖJDS BOENDE HAR 129 platser och cirka 30 av de boende är finskspråkiga. Enligt Carina Löfberg matchas

de finstalande på boendet med de finstalande i personalen, som är 10 till antalet. På boendet finns även aktiviteter på finska.

– Vi visar finska filmer ibland och finska kyrkan kommer hit varannan vecka. Dessutom har vi precis anställt en ny finstalande aktivitetsledare som kommer att hitta på mer aktiviteter för våra finstalande. Och vi har ett bibliotek där det finns en del böcker på finska.

DEN SOM VILL ANSÖKA om en plats på Bergsjöhöjds boende, ska börja med att fylla i ett placeringsunderlag, som sedan behandlas av den sökandes stadsdel.

– Vi har för närvarande ingen kö, det finns ett fåtal platser lediga, säger Carina Löfberg.

fakta

BERGSJÖHÖJDS BOENDE

Saturnusgatan 5, 415 20 Göteborg

Tel: 031-367 97 09

BERGSJÖHÖJDS BOENDE HAR 129 PLATSER.

På boendet arbetar främst undersköterskor, men bland personalen finns även sjuksköterskor och kuratorer, samt en läkare som finns på plats en gång i veckan. Från och med 1 mars 2011 ingår även Härskogen i enheten. Boendet erbjuder kompletterande utredning av individens behov och förutsättningar, motiverande stöd samt insatser mot missbruk.

Anders Haglöf, enhetschef för Lövgårdets äldreboende, och Katja Pasanen, undersköterska och projektledare, inför öppnandet av Onnela.

Lövgårdets äldreboende

Åtta nya finskspråkiga demensplatser på Onnela i Angered

TEXT SANNA POSTI SJÖMAN FOTO PETER SVENSON

I september öppnas åtta nya platser för finskspråkiga äldre som har demenssjukdomar inom stadsdelsnämnden Angered. Avdelningen heter Onnela och intresset för platserna är stort, berättar Anders Haglöf, enhetschef för Lövgårdets äldreboende.

De åtta nya platserna för finskspråkiga med demensdiagnos kommer att komplettera de tolv finskspråkiga platserna som redan finns på äldreboendet Rauhala i Lövgärdet och som riktar sig till personer med somatiska sjukdomar.

– Just nu pågår ombyggnaden av lokalen på Lövgårdets äldreboende. Det blir sammanlagt åtta lägenheter och vi har redan rekryterat tio finsktalande undersköterskor, åtta som jobbar dagtid och två som jobbar nattetid, till boendet, berättar Anders Haglöf.

DET NYA BOENDET öppnar den 16 september, men personalen finns enligt Haglöf på plats redan den 2 september.

– Vi ville samla ihop allihopa i personalen redan tidigare för att ställa i ordning lokalerna och för att skapa ett så trivsamt boende som möjligt med så mycket finsk prägel som möjligt innan de första hyresgästerna flyttar in, säger Haglöf.

TROTS ATT BOENDET ÄNNU inte har öppnat, är intresset för platserna stort.

– Vi har redan fått uppgifter om fem personer som förmodligen flyttar in under första veckan och boendesamordnaren har fått signaler om att det finns ännu fler som är intresserade att flytta hit från olika stadsdelar i Göteborg, så det finns inga problem att fylla boendet med finskspråkiga med demensdiagnos, berättar Löfgren.

SAMTLIGA ANSTÄLLDA på boendet är finsktalande och för att få en plats,

måste den sökande börja med att ta kontakt med biståndshandläggaren i den stadsdelen där denne är skriven och göra en ansökan.

– Sedan gör biståndshandläggaren en utredning. Det är den vanliga gången, precis som när man söker till vilket äldreboende som helst, berättar Haglöf.

fakta

Lövgårdets äldreboende

Vaniljgatan 28, Angered

De åtta nya demensplatserna öppnar den 16 september och riktar sig till finskspråkiga personer med demensdiagnos. För mer information, besök goteborg.se/suomeksi

MUKULAT-FESTIVALEN ARRANGERAS den 16 november på Röhsska museet i Göteborg. Festivalen pågår hela dagen och på programmet finns musik, teater och dans på två språk. Festivalen är gratis och öppen för alla. Programmet publiceras i oktober.

För mer information, besök: www.mukulatfest.se och www.goteborg.se/suomeksi

Lina Puranen och sonen Elmer diggar sverigefinsk barnkultur.

Sverigefinsk barnkultur intar Röhsska

TEXT SANNA POSTI SJÖMAN FOTO HANNA KÄLLEBO NEIKTER

I november intar barnfestivalen Mukulat Göteborg. Den sverigefinska barnfestivalen kommer att bjuda på en heldag kryddad med musik, teater och dans på Röhsska Museet. Vi talade med projektledaren Lina Puranen.

Lina Puranen, berätta om Mukulat!

Sverigefinska Riksförbundet RSKL kontaktade mig 2011 för att, inom ramen av deras projekt "Suomeksi", utveckla verksamhet för sverigefinska barn. Mukulat började som en tvåspråkig barnfestival på Kulturhuset i Stockholm. Det blev succé med nära 600 besökare och tillsammans med RSKL bestämde vi oss för att utöka verksamheten till andra orter i landet. Under 2012 samarbetade Mukulat med olika förvaltningskommuner och vi har ordnat festivaler i Haparanda, Uppsala, Borås, Västerås, Eskilstuna och Stockholm.

Vad är era viktigaste uppdrag?

Att vara med att stärka det finska språket och den sverigefinska minoriteten i Sverige. Målet är att producera en rolig kulturell händelse för den yngre sverigefinska generationen, samt deras föräldrar och familjer. Att erbjuda minoritetskultur till både de som tillhör minoriteten och de som inte gör det. Mukulat vill vara ett forum för sverigefinsk barnkultur och öka intresset för det finska minoritetsspråket.

Och i november kommer ni alltså till Göteborg! Berätta om programmet!

Mukulat är en endagsfestival med tvåspråkiga programpunkter, såsom teater och musik, samt olika workshops där barnen deltar aktivt. Det kan vara skapande av leranimationer, lära sig dansa som en superhjälte eller att skapa ett gemensamt bildcollage. Mukulat samarbetar alltid med andra sverigefinska aktörer och lokala kulturaktörer och

vi försöker involvera ortens sverigefinska barn i verksamheten. I Göteborg kommer vi att, dagarna innan festivalen på Röhsska, ordna workshops i samarbete med Sverigefinska skolan och förskolor i Göteborg som på ett eller annat sätt visas upp och ställs ut under själva festivalen. Samarbetet med Röhsska är ett sätt att få minoritetskultur att synas i ett av stadens populäraste museer och också synliggöra det flerspråkiga och sverigefinska Göteborg.

Är Mukulat bara till för finskspråkiga barn eller kan alla vara med?

Mukulat på Röhsska är en naturlig samlingsplats för alla göteborgare, även för dem som inte kan finska. Alla är alltså välkomna, till och med de vuxna!

Vad har ni fått för respons för era tidigare Mukulat-festivaler?

Vi har fått bra respons. Barn och föräldrar har visat uppskattning för vårt arbete, särskilt med tanke på att det, utanför de finska skolorna och förskolorna, kan vara svårt att hitta tvåspråkig verksamhet för barn. Vi har haft mycket besökare på de flesta orter.

Vad har du för personliga erfarenheter kring tvåspråkighet i Sverige?

Jag växte upp med finskan hemma och på dagis, och gick i en svenskspråkig klass i grundskolan. Mina "finska-skills" har gått lite upp och ner genom åren, allt från att inte hitta ord och kunna uttrycka mig, till att vara ganska bra i finska. Att försöka spendera tid i Finland är jättebra för språket. Jag har också, genom att välja att tala finska med mina barn, fått återta finskan genom att peka på "lamppu" (lampa), "kukka" (blomma), och "äiti" (mamma). Så här i början behöver man inte diskutera filosofi med sin bebis på finska, det ligger ju fortfarande på en lite enklare nivå.

"Vi är romer – möt människorna bakom myten"

Göteborgs stadsmuseum, Norra Hamngatan 12

Öppet: Tisdag–söndag 10–17

Onsdag 10–20

Måndag stängt

Vägbeskrivning: Spårvagn 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 och 10.

Stig av vid hållplats Brunnsparken eller Domkyrkan.

Utställningen pågår till och med den 12 januari 2014.

FOTO: ANNA GJERDMAN

Domino Kai.

Romer i fokus på Göteborgs Stadsmuseum

TEXT LEO YLITALO

Väggen på Göteborgs Stadsmuseum pryds av en stor romsk flagga och i taket snurrar ett vagnshjul. "Vi är romer – möt människorna bakom myten" är den största utställningen om romer i Sverige. Huvudsyftet är att informera och att minska fördomarna som riktas mot romer.

I utställningen skildras romernas vardag, historia, resandeliv, traditioner, kultur, klädsel, musik, glädje och sorg, framtidshopp och det faktum, att romer än idag möter rasism, diskriminering och fördomar. Utställningen skildrar bland annat hur svårt det, än idag, kan vara för en rom att bli ansedd som en jämställd samhällsmedborgare inom EU-området.

MEDIEPEDAGOGEN OCH ROMEN DOMINO KAI guidar oss runt på utställningen. Han har verkat som en av utställningens aktivister och sakkunniga och han har under många år arbetat som sakkunnig och utbildare i diskrimineringsfall hos svenska diskrimineringsombudsmannen (DO). Domino Kai är finsk Kaale-rom och flyttade till Sverige som barn tillsammans med sina föräldrar. Kai berättar att han kände ett dubbelt utanförskap, speciellt under sina tonår, då alla skulle bete sig och vara på samma sätt.

– Jag var finsk och rom och visste inte riktigt var jag hörde hemma. Jag fick ändå ett stort stöd från mina föräldrar och skämdes aldrig över min bakgrund. Så länge som våldet inte var fysiskt skämdes jag inte, det var inte mitt problem. Romernas särpräglade klädsel gör dem till en lätt måltavla för rasism och diskriminering, och dagens anonyma kommentarer i social media har inte gjort saken lättare, snarare tvärtom.

UTSTÄLLNINGEN ÄR INDELAD i fyra avdelningar. På väggarna finns fotografier som skildrar romernas liv, historia och deras över 1 000 år långa vandring från Indien och till Europa. Besökarna kan stifta bekantskap med bland andra silversmeden Rosa Taikon, den Balkan-födde Majornabon Daniel Gubici, musikern Wicia Wiszniewskin, Sorya Post som berättar om sin mors tvångssterilisering och Maurius, som bor i en husvagn och som försöker ta sig igenom gymnasie-

fakta

Fakta om romer:

Romerna härstammar från Indus-flodens dal (Punjab), som ligger på gränsen mellan Indien och Pakistan. Den stora flyttvågen inleddes cirka 900–1000 e Kr. Ordet romani betyder människa på det romska språket, som är besläktad med sanskrit. Romani (chib) är romernas internationella språk. En del romer flyttade till Europa och kom till ön Kreta under 1300-talet. Det råder delade meningar om antalet romer i Europa, men det beräknas bo mellan 14–17 miljoner romer i EU-länderna, medan det i Sverige bor cirka 40–50 000 romer. Nationaldagen firas den 8 april och romerna har en egen gemensam internationell flagga. Romernas nationalsång heter "Gelem, Gelem" (Jag vandrade, vandrade).

Wicia Wiszniewski och Maria Dimitri.

FOTO: MAJA KRISTIN NYLANDER.

studierna. Man kan även lyssna på samtliga personers autentiska berättelser på band.

En del av utställningen handlar om språk. Trots att romer har ett gemensamt grundspråk (romani chib) har språket utvecklats så mycket under århundradens gång att Europas romer ibland har svårt för att kommunicera sinsemellan.

– Man kan jämföra situationen med exempelvis finska och estniska. Det finns vissa gemensamma ord, men samtal på exempelvis politisk nivå är omöjliga. Jag skriver just nu den första läroboken om det romska språket på finska, berättar Kai.

1842 STIFTADES LAGEN om allmän skolplikt för flickor och pojkar i Sverige. Först 1970-71 började samma lag att – konkret – omfatta romska barn.

– Det är en förklaring till varför romer har haft så svårt för att studera och skaffa sig yrkeskompetens. Idag förstår

romska föräldrar vikten av utbildning och uppmuntrar sina barn till studier. De äldre och mer traditionella romska yrkena har fått ge vika för samhällsutvecklingen och därför är utbildning A och O för att förbättra romernas livssituation, säger Kai.

I UTSTÄLLNINGEN LÄR MAN sig även att ordet romani betyder människa på det romska språket.

– Det stämmer. Och det är en bra påminnelse över att även vi romer bör ses som individer och inte som en homogen grupp, påminner Domino Kai.

Asko Sahlberg

– En klassisk ordkonstnär

TEXT LEO YLITALO FOTO PETER SVENSON

Författaren Asko Sahlberg tegelstenstjocka roman "Herodes" tar med sig läsaren till tideräkningens början. Vi träffade författaren som berättar om sina klassiska författaridoler, sin mediaskygghet och som avslöjar att han inte äger en väckarklocka.

Askö Sahlberg föddes i finska Heinola men han hann bo på 22 olika orter i Finland innan han flyttade till Göteborg, 1996. Det skulle ändå dröja flera år innan han kände sig hemma i sin roll som invandrare sverigefinlän-dare.

– Åtminstone sex-sju år. Jag kände som att jag var på besök här innan jag förstod att jag skulle komma att stanna här. Och då började min identitet ändras tydligt. Det var då som jag insåg att invandring i sig kan vara en rikedom och slutade känna mig svagare än ge-mene man.

GÖTEBORGSTRILOGINS FÖRSTA del "Pimeän ääni" (Mörkets röst) kom ut 2000 och efterföljarna "Eksyneet" (De vilsegångna) och "Höyhen" (Fjädern) gick hem hos litteraturkritikerna och förvandlade Sahlberg till ett litte-raturens hushållsnamn.

Men hade författandet rullat igång på samma sätt om Sahlberg inte hade flyttat till Sverige?

– Jag är ganska säker på att jag hade blivit författare även om jag hade stannat i Finland, men jag hade kanske utvecklats till en annan slags författare. Flytten till Sverige påverkade mig som

person, och därför även min produktion.

SAHLBERG HAR SKRIVIT elva romaner på tretton år. Den senaste, "Herodes" är – med sina 700 sidor – hans hitintills mest omfattande roman. Romanen tar med läsaren långt tillbaka i tiden.

– Det stämmer. Till tideräkningens början. Romanen behandlar vår tideräkningens största myter: Jesus och Johannes döparen är med som bifigurer. Jag ser romanen som ett ganska vågat verk. Den är min personliga tolk-

ning om sanningen, om hur allt ligger till. Man kan ju inte veta, utan bara anta hur saker ligger till och detta är mina tankar kring det hela.

Sahlberg menar att historiker och arkeologer konstant skapar nya teorier om vad som egentligen hände i början av vår tideräkning. Vissa är till och med skeptiska till huruvida Jesus ens har existerat.

– Självt har jag utgått från att Jesus existerade och – trots att han bara är en bifigur i romanen – har jag försökt skildra honom som en människa bland alla andra.

Du har sagt en gång att du alltid har romanens första och sista meningar klara innan du börjar skriva?

– Ja, det stämmer. Jag har aldrig börjat skriva utan att ha haft båda två klara för mig.

Kan du avslöja vilka meningar du hade till den nya romanen?

– Ja, de var: "Det finns maskar i palatsets säd" och "Till och med gudarna dör".

Du betraktas av vissa som den enda moderna finska författaren som använder dig av en klassisk, episk berättande stil. Var härstammar din litterära stil ifrån?

– Jag tror att den härstammar från det faktum att jag redan som barn började läsa klassisk litteratur, såsom Dostojevski, Tolstoj, Faulkner, Shakespeare och sådant, det kommer nog därifrån. Jag har aldrig tänkt på min stil på ett medvetet plan.

Sahlberg berättar att han ibland har funderat kring huruvida han kanske är lite efter sin tid – till och med aningen omodern – på grund av att han har svårt att hitta nya favoriter bland den moderna, samtida litteraturen.

– Det finns förvisso en handfull författare som jag upplever som bra, men mina största förebilder återfinns bland den klassiska litteraturen från 1800-talet och 1900-talets början. Jag har ibland funderat kring vad jag själv egentligen bidrar med till den finska litteraturen... Kanske bidrar jag med en

påminnelse om att den skönlitterära traditionen fortfarande existerar.

”Jag är ganska säker på att jag hade blivit författare även om jag hade stannat i Finland, men jag hade kanske utvecklats till en annan slags författare.

SAHLBERG HAR VARIT nominerad till Finlandiapriset två gånger och en gång till Nordiska rådets litteraturpris med sin roman "Eklunden". Hans verk har översatts till svenska, engelska, tyska och tjeckiska.

– Och nyligen även till bengaliska, som har 230 miljoner talare, i huvudsak i Indien. Den bengaliska översättningen till romanen "He" (De) gjordes med den engelska översättning (The brothers) som grund.

Sahlberg berättar att det i författaryrket numera ingår ett – näst intill obligatorisk – krav att medverka i olika slags medier, oavsett om man själv vill det eller inte.

– Det är beklagligt, jag tycker att det borde räcka att man som författare närmar sig människor via texten,

att man sträcker ut sin hand på det sättet. Men numera har författare hamnat i en situation där man – för att bli framgångsrik – måste springa runt och marknadsföra sig själv, man skulle kunna kalla det för en slags prostitution. Litteraturvärlden mainstreamkrav tvingar även mig till att göra detta. Det handlar ju trots allt om ens levebröd.

SJÄLV TRIVS SAHLBERG bäst när han får sitta hemma och skriva. Han har däremot inget emot författarsamtal och han kommer under hösten att besöka bokmässorna i Göteborg, Åbo, Helsingfors, samt den sverigefinska bokmässan i Stockholm.

Sahlberg berättar att författaryrket i hans fall inte omfattar väckarklockans ringning och inte heller regelbundna mat- eller kaffeпаuser.

– Jag äger inte ens en väckarklocka. Och vad gäller mat- och kaffeпаuser, äter jag när jag är hungrig och dricker när jag är törstig. Och så sover när jag råkar bli sömnig, skrattar Sahlberg.

fakta

ASKO SAHLBERG

FÖDD: 1964

BOR: I Göteborg tillsammans med hustrun Birgitta.

YRKE: Författare

AKTUELL: Med sin nya roman "Herodes"

Kalevalaföreningen läser sagor på finska i höst

■ **GÖTALANDS KALEVALA**förening startar ett läsprojekt i samarbete med förskolelärarna på Sverigefinska skolan i Göteborg. Målgruppen är förskolans femåringar. Medlemmar från Kalevalaföreningen kommer till skolan en gång i veckan för att läsa böcker för barnen. Böckerna har valts ut efter rekommendationer från Finlandsinstitutet och den sverigefinska bokhandeln i Stockholm samt Göteborgs stadsbibliotek. De flesta böckerna är från 2000-talet och behandlar såväl finska traditioner som finsk nutid. Kalevalaföreningen skänker böckerna till förskolan efter sagostunden. Syftet med projektet är att revitalisera barnens finska och att stärka intresset för finska böcker och kultur. Projektet startar onsdagen den 4 september och pågår varje onsdag under höstterminen.

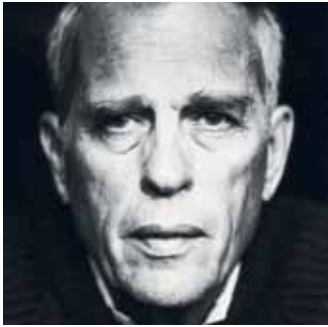

Hundarnas Kalevala av Mauri Kunnas.

Finskt på bok- och biblioteksmässan

■ **NORDENS STÖRSTA** litteraturhändelse, Bok- och biblioteksmässan i Göteborg lockade över 108 000 besökare till Svenska Mässan i fjol och den 29:e upplagan av bokfesten har tema Rumänien. Bland mässans 15 finska gäster märks bland andra Sofi Oksanen, Jörn Donner, Merete Mazzarella, Kjell Westö och Johanna Holmström.

I samband med bokmässan, arrangeras ett finskspråkigt litterärt evene-

Jörn Donner. Foto: Akademin.fi

mang på stadsmuseet. Litteraturevenemanget är gratis och öppet för alla. Bland programpunkterna märks bland annat författarsamtal: Asko Sahlberg intervjuar Sofi Oksanen. Timo Nieminen uppträder på evenemanget. Finsk litteratur på Stadsmuseet, den 29/9 kl. 15.00. Norra Hamngatan 12, i Göteborg. Mer information på tel. 031-708 84 00 och info@bokmassan.se. Göteborgs bok- och biblioteksmässa: 26–29 september 2013.

Två finska läsecirklar startar i höst

■ **I HÖST STARTAR TVÅ FINSKA** läsecirklar i Göteborg. Den ena av läsecinklarna har träffpunkt Göteborgs Stadsmuseum och under första träffen berättar gästerna om sina läsupplevelser från sommaren. Under första träffen fastslås även titlarna på höstens böcker och höstens schema.

Den andra bokcirkeln går av stapeln på Hisingens bibliotek. Cirkeln samlas vid fyra-fem tillfällen i höst. Båda bokcinklarna är gratis och öppna för alla!

Litteraturcirkel 1: Wallenstamsalen på Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12. Tid: 14/9, kl. 14.00

Litteraturcirkel 2: Hisingens bibliotek, Wieselgrensgatan 11. Tid: 3/9, kl. 10.00

Nya finska filmer piggar upp i höstmörkret!

■ **ANGEREDS BIO KOMMER ATT**, i samarbete med Finlandsinstitutet, visa ny finsk film under hösten på Angereds biograf. Bland filmerna märks bland andra "Kaikella Rakkaudella" (Things we do for love) med Matti Ijäs i regissörsstolen. Filmens skådeplats är Lapplands och Norra Ishavets vackra landskap och i filmen skildras människans tendens att förbise logik och kontemplation för att istället låta slumpen föra livet framåt.

På programmet finns även dokumentärfilmen "Tavarataivas" (My stuff) som handlar om Petri, som inleder ett experiment kring ägande. Han ger bort alla sina saker för att utforska den moderna konsumtionshetsen.

För mer info, kontakta filmkoordinatör Liselotte "Lotta" Karlsson på Angereds Bio: lotta@hagabion.se eller ring 0739 94 27 80. Angereds Bio, Lärjeåns Kafé & Trädgårdar, Ekevadsvägen 5, Angered.

Kaikella Rakkaudella.

Göteborgs Stad bjuder på broddar i höst!

■ **RÄDD FÖR DEN SPEGELBLANKA** trottoaren? Ingen fara. Göteborgs Stad delar ut gratis broddar till alla Göteborgs seniorer (65 år och över) under perioden 15/10 – 30/11. Ett informationsbrev skickas ut till de cirka 80 000 berörda under oktober månad. I brevet ges information om var du kan hämta ut broddar. Förhoppningen är att man på detta sätt ska minska antalet halkolyckor.

Nationella anhörigdagen på Göteborgs stadsmuseum

■ **DEN NATIONELLA** Anhörigdagen uppmärksammas med föredrag och program på Stadsmuseet i Göteborg. På programmet finns ett föredrag med Ing-Marie Wieselgren, som jobbar med psykiatrifrågor på Sveriges Kommuner och Landsting, samt Ulf Lundahls föredrag "Att vara anhörig", som handlar om hur livet förändrades när hans fru drabbades av demens i ung ålder och som beskrivs som "En hoppingivande föreläsning om en småbarnsfamilj i kris och vägen tillbaka till glädjen i livet."

Nationella anhörigdagen på Göteborgs Stadsmuseum

Söndagen, den 6 oktober 12.00–14.00
Fri entré
Plats: Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12.

Följ sverigefinska nyheter

Vill du få den här tidningen direkt i din brevlåda i fortsättningen?

I så fall kan du fylla i dina kontaktuppgifter i nedanstående kupong. Riv ut den och lämna den i brevlådan. Portot är redan betalt. Så här enkelt är det att få tidningen direkt hem till dig i fortsättningen.

Du kan också prenumerera på tidningen genom att skicka ett meddelande med din e-postadress till

HALUAN SAADA LEHDEN PAPERIMUODOSSA!

Tilaa lehtemme saadaksesi ajankohtaista tietoa. Se on ilmainen ja kaksikielinen. Kerromme, miten työruotsinsuomalaisten oikeuksien toteuttamiseksi Göteborgin kaupungissa edistyy. Voit lukea myös erilaisista kulttuuritapahtumista ja muista Göteborgin ruotsinsuomalaisia kiinnostavista asioista.

NIMI

OSOITE

POSTINUMERO

JAG VILL HA TIDNINGEN I PAPPERSFORMAT!

Prenumerera på vår tidning för att få aktuell information. Den kostar ingenting och är tvåspråkig. Vi skriver om hur arbetet för att förverkliga sverigefinnars rättigheter i Göteborgs Stad går framåt. Du kan även läsa om olika kulturevenemang och om annat som är intressant att veta för sverigefinnar i Göteborg.

NAMN

ADRESS

POSTNUMMER

BILD: MOSTPHOTOS.COM

Göteborgs Stad
Stadsledningskontoret

Frankeras ej
Mottagaren
betalar portot

STADSLEDNINGSKONTORET
ANTTI YLISELÄ

SVARSPOST
Kundnummer: 20380442
404 20 GÖTEBORG